

Nr 65.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för vicekorpralen S. H. Hansson m. fl. från ersättningskyldighet; given Stockholms slott den 16 februari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:0—6:0 hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

1:0.

Den 6 september 1938 företog sig dåvarande volontären vid flygkrigsskolan *Sixten Hansson*, som i egenskap av flygmekaniker erhållit order att klargöra ett flygplan, att i strid mot gällande bestämmelser ensam starta flygplanet. För att lättare få motorn i gång sköt han därvid fram gasreglaget något, varefter han ryckte igång motorn, med den påföljd att motorn erhöll så högt varvantal, att flygplanet ställde sig på nosen. Härvid splittrades propellern

och motorns frontplåt deformerades. Enligt Hanssons egen uppgift hade han ägt kännedom om att han icke ägt rätt att utan hjälp starta motorn; att han det oaktat handlat så hade berott på att han velat hava allt klart, då föraren kom.

Med anledning härav ställde vederbörande åklagare Hansson under åtal vid flygkrigsskolans krigsrätt under yrkande om ansvar å Hansson för oförstånd i fullgörande av tjänsteplikt samt åläggande för honom att ersätta statsverket för skadornas avhjälpande med 220 kronor.

I utslag den 10 oktober 1938 fann krigsrätten genom Hanssons eget erkännande jämte vad i övrigt förekommit utrett, att han i strid mot gällande bestämmelser obehörigen ensam startat flygplanet och därvid underlåtit att tillräckligt åtdraga gasreglaget med påföljd att flygplanet ställt sig på nosen och åsamkats skador, vilkas avhjälpande dragit en kostnad av 220 kronor. På grund härav prövade krigsrätten lagligt jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten döma Hansson för oförstånd i fullgörande av tjänsteplikt att undergå disciplinstraff av vaktarrest i fyra dagar, varjämte Hansson förpliktades att i skadestånd till statsverket genast utgiva 220 kronor. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Uti en av chefen för flygvapnet och flygförvaltningen, med såväl gemensamt eget yttrande som yttrande av chefen för flygkrigsskolan, den 14 april 1939 överlämnad skrift har Hansson — under åberopande bland annat, att ett gäldande av det ådömda skadeståndet skulle för honom medföra kännbara ekonomiska svårigheter, enär han icke ägde andra tillgångar än vissa å sparbanksbok obligatoriskt insatta avlöningsmedel — anhållit om befrielse från skadeståndsskyldigheten.

Chefen för flygkrigsskolan har anfört, bland annat, att Hansson iakttagit ett gott uppförande under sin tjänstetid, samt att hans strävan att snabbt fullgöra tjänsteuppdraget kunde förklara hans uraktlåtenhet att i detta fall följa gällande föreskrifter.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen hava, under hänvisning bland annat till Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i liknande ärende, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Hansson befriades från ifrågasvarande skadeståndsskyldighet av 220 kronor samt att beloppet måtte få avskrivas ur flygvapnets räkenskaper.

Statskontoret har i yttrande den 30 maj 1939 anfört, att ämbetsverket, även om viss tvekan kunde råda huruvida den gjorda ansökningen borde bifallas, ansåge sig icke böra framställa någon erinran mot att Hansson befriades från honom ålagd ersättningskyldighet.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de i ärendet föreliggande omständigheterna finner jag mig böra tillstyrka, att Hansson befrias från ifrågasvarande ersättningskyldighet å 220 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Sixten Hans Hansson må befrias från honom jämlikt flygkrigsskolans krigsrätts utslag den 10 oktober 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 220 kronor.

2:o.

Den 15 december 1938 ombesörjde dåvarande volontären vid Bodens artilleriregemente *Anders Hugo Gjerswold* och värnpliktige nr 261 59/1938 *Bror Lennart Marcus* flyttning av en kronan tillhörig traktor från ett uppvärmt till ett kallt garage inom regementets område, varvid de underlätto att tillse, att vattnet i kylaren till traktorns motor varit avtappat med den påföljd, att i kylaren kvarvarande vatten frös och söndersprängde motorblocket.

Efter åtal vid regementets krigsrätt dömdes Gjerswold och Marcus genom krigsrättens utslag den 4 februari 1939 för vad de sålunda lätit komma sig till last jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten att vardera undergå disciplinstraff av vaktarrest i två dagar samt förpliktades att, vilkendera bäst gälda gitte, ersätta kronan den å motorblocket uppkomna skadan med 622 kronor 38 öre.

Krigshovrätten, där Gjerswold och Marcus anfört besvär över krigsrättens utslag, fann genom utslag den 21 mars 1939 skäl icke vara anfört, som föranledde ändring i överklagade utslaget. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken ägde Gjerswold och Marcus ej fullfölja talan mot krigshovrättens utslag.

Hos Kungl. Maj:t hava sedermera såväl Gjerswold som Marcus under framhållande av sin svaga ekonomiska ställning anhållit om befrielse från den dem ålagda ersättningsskyldigheten.

Chefen för Bodens artilleriregemente har med hänsyn till de ömmande omständigheterna tillstyrkt bifall till ansökningarna.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement hava i utlåtande den 16 maj 1939 anfört, att, med hänsyn till vad i ärendet upplysts beträffande sökandenas ekonomiska omständigheter och då den av dem visade vårdslösheten i betraktande av det ådömda straffet icke torde få betecknas såsom grov, vägande billighetsskäl syntes tala för att de befriades från den dem ålagda ersättningsskyldigheten.

Statskontoret har i utlåtande den 30 maj 1939 förklarat sig med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter icke hava något att erinra mot att sökandena befriades från dem ålagd ersättningsskyldighet.

I anslutning till vad myndigheterna anfört finner jag mig böra tillstyrka, att Gjerswold och Marcus befrias från ifrågavarande ersättningsskyldighet till kronan. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att *Anders Hugo Gjerswold* och *Bror Lennart Marcus* må befrias från dem jämlikt krigshovrättens utslag den 21 mars 1939 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning med 622 kronor 38 öre.

3:o.

Den 25 september 1939 inträffade under första pansarvärnskompaniets vid Göta livgarde förläggning vid Vombs Nygård i Malmöhus län en eldsolycka

i ett tält, därvid såväl tältet som viss i detsamma befintlig tyg- och intendenturmateriel förstördes av eld. Anledningen till eldsolyckan synes hava varit, att den eld som uppgjorts i tältet icke ägnats vederbörlig tillsyn av de personer, vilka vid tillfället i fråga befunnit sig i tältet, nämligen värnpliktiga nr 4047 45/1938 *Ingvar Lundin* och nr 109 33/1938 *Torsten Vilhelm Andersson*.

Lundin och Andersson ålades sedermera, efter yrkande av åklagare, av krigsrätten vid Södra skånska infanteriregementet genom utslag den 10 oktober 1939, enär de genom bristande uppmärksamhet finge anses hava vållat ifrågavarande eldsolycka, vilkendera gälda gitte, att ersätta kronan för den därigenom uppkomna skadan med sammanlagt 1,987 kronor 84 öre. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av chefen för Södra skånska infanteriregementet, jämte eget yttrande, den 14 november 1939 överlämnad ansökning hava Lundin och Andersson gemensamt anhållit att — med hänsyn till sin svaga ekonomiska ställning och små inkomster under såväl sitt civila arbete som framförallt under militärtjänstgöringen och då de icke ägde möjlighet att inom rimlig tid ersätta skadan — bliva befriade från ifrågavarande skadeståndsskyldighet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lundin för år 1939 taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt till 1,550 kronor samt att Andersson för år 1939 taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt till 990 kronor.

Chefen för Södra skånska infanteriregementet har anført, att enär krigsrättens utslag innebure, att Lundin och Andersson visserligen genom bristande uppmärksamhet hade vållat ifrågavarande eldsolycka och krigsrätten därför prövat rättvist ålägga dem att ersätta kronan för den därigenom uppkomna skadan, men krigsrätten däremot icke funnit nämnda bristande uppmärksamhet därutöver påkalla straff, med hänsyn till Lundins och Anderssons svaga ekonomiska ställning deras ansökning att bliva befriade från ersättningskyldighet syntes vara behjärtansvärd.

Arméförvaltningens tyg- och intendenturdepartement hava i utlåtande den 4 december 1939 anført bland annat följande:

Med avseende å föreliggande ansökning finge departementen erinra om vad 1935 års riksdag i sin skrivelse nr 156 uttalat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för viss befattningshavare från honom ådömd betalningsskyldighet till kronan. Med hänsyn till berörda riksdagsuttalande funne departementen sig icke kunna förorda, att Lundins och Anderssons skuld till statsverket helt efterskänktes. Emellertid syntes det sannolikt, att icke ringa svårigheter skulle möta för Lundin och Andersson att fullgöra sin ifrågavarande betalningsskyldighet, samt att utsikterna för kronan att inom rimlig tid av dem utfå hela det utdömda beloppet vore relativt små. Departementen finge därför föreslå, att den av riksdagen antydda vägen att låta de försumliga inbetala en del av det till betalning fastställda beloppet i detta fall anlätades, och finge departementen för sin del föreslå, att Lundin och Andersson mot inbetalande senast den 1 juli 1941 av visst belopp, förslagsvis tillhoppa femton procent av det utdömda beloppet eller $\frac{(15 \times 1,987: 84)}{100} = 298$ kronor 18 öre eller i avrundat tal 300 kronor, befriades från skyldighet att gälda åter-

stoden av deras skuld till kronan enligt ovannämnda utslag. Av praktiska skäl syntes emellertid sådan befrielse böra inträda för vederbörande så snart han inom angiven tid erlagt hälften av sistnämnda belopp, alltså 150 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 20 december 1939 anfört, att med hänsyn till att sökandena genom jämförelsevis grov vårdslöshet kunde anses hava vållat ifrågavarande eldsolycka, statskontoret funne sig icke kunna tillstyrka helt efterskänkande av den sökandena ådömda skadeståndsskyldigheten. I likhet med tyg- och intendenturdepartementen ville statskontoret emellertid icke motsätta sig, att ersättningen begränsades till viss del av det utdömda beloppet att inbetalas senast den 1 juli 1941. Enligt ämbetsverkets förmenande borde — i motsats till vad departementen föreslagit — envar av de sökande med hänsyn till det utdömda beloppets storlek åläggas att gälda 300 kronor. För den händelse någon av sökandena utkallades till beredskapstjänst, syntes en mot tjänstgöringen svarande förlängning av tidsfristen för skadeståndsbeloppets inbetalande böra medgivas.

Av utredningen i ärendet synes framgå, att avsevärda svårigheter skulle möta för Lundin och Andersson att fullgöra sin ifrågavarande betalningsskyldighet samt att utsikterna för kronan att inom rimlig tid av dem utfå hela det utdömda beloppet äro små. Med anledning härav anser även jag, att ersättningen bör begränsas till viss del av det utdömda beloppet att inbetalas senast den 1 juli 1941. I fråga om beloppets storlek föreliggande delade meningar så tillvida, att tyg- och intendenturdepartementen ansett envar av de värnpliktiga böra åläggas att gälda 150 kronor, under det att statskontoret i sådant hänseende föreslagit ett belopp av 300 kronor. Såsom framgår av statskontorets utlåtande har ämbetsverket ansett, att de värnpliktiga genom jämförelsevis grov vårdslöshet vållat den ifrågavarande eldsolyckan. Av handlingarna i ärendet framgår, att eldsolyckan torde hava uppkommit genom att ingendera av de värnpliktiga haft sin uppmärksamhet tillräckligt riktad å elden och att till följd därav genom gnistor från den brinnande granveden den i tältet befintliga halmen antänts, innan de lagt märke därtill. Ehuru de värnpliktiga härvidlag uppenbarligen begått en försummelse, torde det dock böra uppmärksammas, att vederbörande åklagare icke yrkat ansvar å dem i anledning av försummelsen. Vid angivna förhållanden anser jag skadeståndet böra begränsas till ett belopp, som mera syftar till att markera den föreliggande skadeståndsskyldigheten än till att utkräva verklig betalning; ett belopp av 50 kronor för en var av Lundin och Andersson synes därvid vara tillfyllest. I likhet med statskontoret anser jag, att för den händelse någon av sökandena utkallas till beredskapstjänst, en skälig förlängning av tidsfristen för skadeståndsbeloppets inbetalande bör kunna medgivas. Sådant medgivande torde böra bliva beroende på Kungl. Maj:ts prövning efter ansökning av vederbörande.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av Ingvar Lundin och Torsten Vilhelm Andersson må, därest han före den 1 juli 1941 eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t må bestämma till arméförvalt

Departements-
chefen.

ningen inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt regementskrigsrättens vid Södra skånska infanteriregementet utslag den 10 oktober 1939 åliggande skadeståndsskyldighet.

4:o.

Den 6 oktober 1939 inträffade under förläggning av första tunga plutonen av Södra skånska infanteriregementet i närheten av Harlösa gård i Malmöhus län en eldsolycka i ett tält, därvid såväl tältet som viss i detsamma befintlig intendenturmateriel förstördes eller skadades av eld. Anledningen till eldsolyckan synes hava varit, att värnpliktige nr 204 3/1936 *Gösta Ivarsson*, förfarit vårdslöst med avseende å övervakandet av i tältet uppgjord eld, i det han, oaktat han varit ensam i tältet, mot givna instruktioner lämnat detsamma, utan att elden varit helt släckt.

Ivarsson ålades sedermera, efter talan av åklagare, av regementskrigsrätten vid Södra skånska infanteriregementet genom utslag den 25 oktober 1939, enär eldsolyckan finge anses hava vållats genom Ivarssons vårdslöshet, att ersätta kronan för den därigenom uppkomna skadan med ett belopp av 948 kronor 47 öre. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Uti en av chefen för Södra skånska infanteriregementet, jämte eget yttrande, den 16 november 1939 överlämnad skrift har Ivarsson — under åberopande bland annat av att hans årliga inkomst, som i normala fall belöpt sig till omkring 2,500 kronor, under år 1939 minskats genom att han icke åtnjutit någon lön under tiden från den 3 september, då han inkallats till tjänstgöring med anledning av den förstärkta försvarsberedskapen — anhållit om befrielse från ifrågavarande ersättningsskyldighet.

Chefen för Södra skånska infanteriregementet har anfört, att enär krigsrättens utslag innebure, att Ivarsson visserligen genom bristande uppmärksamhet finge anses hava vållat ifrågavarande eldsolycka och krigsrätten därför prövat rättvist ålägga honom att ersätta kronan för den därigenom uppkomna skadan, men krigsrätten däremot icke funnit nämnda bristande uppmärksamhet därutöver påkalla straff, med hänsyn till Ivarssons svaga ekonomiska ställning hans ansökning att bliva befriad från ersättningsskyldighet syntes vara behjärtansvärd.

Arméförvaltningens intendentur- och civila departement hava i utlåtande den 11 december 1939 anfört bland annat följande:

Med avseende å föreliggande ansökning finge departementen erinra om vad 1935 års riksdag i sin skrivelse nr 156 uttalat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för viss befattningshavare från honom ådömd betalningsskyldighet till kronan. Med hänsyn till berörda riksdagsuttalande ansåge departementen sig icke kunna förorda, att Ivarssons skuld till statsverket helt efterskänktes. Emellertid syntes det sannolikt, att icke ringa svårigheter skulle möta för Ivarsson att fullgöra sin ifrågavarande betalningsskyldighet samt att utsikterna för kronan att inom rimlig tid av honom utfå hela det utdömda beloppet vore relativt små. Departementen finge därför föreslå, att den av riksdagen antydda vägen att låta den försumlige inbetala en del av det till betalning fastställda beloppet i detta fall anlätades,

och finge departementen för sin del föreslå, att Ivarsson mot inbetalande senast den 1 juli 1941 av visst belopp, förslagsvis 150 kronor, befriades från skyldigheten att gälda återstoden av sin skuld enligt ovanberörda utslag.

Statskontoret har i utlåtande den 23 december 1939 anfört, att, med hänsyn till att Ivarsson genom vårdslöshet vållat ifrågavarande eldsolycka, statskontoret funne sig icke kunna tillstyrka ett efterskänkande av sökanden ådömd skadeståndsskyldighet. I likhet med departementen ville statskontoret emellertid icke motsätta sig, att ersättningen begränsades till viss del av det utdömda beloppet att inbetalas senast den 1 juli 1941. Med åberopande av sitt utlåtande den 20 december 1939 angående befrielse från betalnings-skyldighet för värnpliktiga I. Lundin och T. V. Andersson (se föregående punkt) föreslog statskontoret, att ersättningsbeloppet för Ivarsson fastställdes till 300 kronor. För den händelse Ivarsson utkallades till beredskapstjänst, syntes en mot denna tjänstgöring svarande förlängning av tidsfristen för skadeståndsbeloppets inbetalande böra medgivas.

På i huvudsak samma grunder som anförts under nästföregående punkt rörande befrielse för värnpliktiga I. Lundin och T. V. Andersson från viss ersättningsskyldighet finner jag mig böra föreslå, att jämväl Ivarsson må befrias från den honom åliggande skadeståndsskyldigheten mot inbetalande på motsvarande sätt av ett belopp av 50 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att Gösta Ivarsson må, därest han före den 1 juli 1941 eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t må bestämma till arméförvaltningen inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt regementskrigsrättens vid Södra skånska infanteriregementet utslag den 25 oktober 1939 åliggande skadeståndsskyldighet.

5:o.

Den 15 juli 1924 inträffade i Rinkaby i Kristianstads län en sammanstötning mellan en kronan tillhörig automobil och en aktiebolaget Biltur tillhörig automobilomnibus, varvid sistnämnda fordon tillfogades vissa skador. Vid olyckstillfället hade föraren å kronans automobil, värnpliktige M. Pettersson, som haft i uppdrag att i tjänsteärende framföra densamma, överlämnat styrratten till dåvarande volontären vid fälttelegrafkåren, numera tyghantverkaren vid flygvapnet *G. E. Rahm*, vilken icke innehade körkort.

Sedan åtal anstälts vid Villands häradsrätt mot Rahm och Pettersson, förpliktade häradsrätten dem genom utslag den 20 oktober 1924 att, en för båda och båda för en, till aktiebolaget Biltur utgiva ersättning för de omförmälda automobilomnibus tillfogade skadorna med 2,440 kronor 90 öre. Därjämte dömdes en var av dem jämlikt 39 § förordningen om motorfordon den 15 juni 1923 att böta 125 kronor till kronan.

På talan av aktiebolaget Biltur förpliktade hovrätten över Skåne och Blekinge genom dom den 11 december 1925, som vunnit laga kraft, jämväl Kungl. Maj:t och kronan i egenskap av ägare till den automobil, vars förare

vållat omförmälda sammanstötning, att till bolaget utgiva nyssnämnda belopp, 2,440 kronor 90 öre, jämte 5 % årlig ränta därå från stämningdagen den 4 september 1924, till dess betalning skedde, ävensom att ersätta bolagets rättegångskostnader med 200 kronor jämte kostnader för protokollsösen. På grund av hovrättens dom utbetalade arméförvaltningens intendentsdepartement från sitt försträckningskonto till aktiebolaget Biltur ett belopp av 2,605 kronor 67 öre. För utfående av de utdömda rättegångskostnaderna hänvisades bolaget att vända sig till statskontoret eller Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län.

På yrkande av intendentsdepartementet förpliktades därefter Rahm genom Linköpings domsagas häradsrätts utslag den 3 maj 1926 att till Kungl. Maj:t och kronan såsom ersättning för vad kronan måst erlægga på grund av förenämnda dom utgiva 2,805 kronor jämte 5 % ränta därå från stämningdagen den 11 mars 1926, tills betalning skedde, ävensom att ersätta kronans rättegångskostnader med 25 kronor. Häradsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Genom Snevringe häradsrätts utslag den 23 november 1926 har jämväl kronans fordran hos Pettersson blivit domfäst.

Sedan intendentspartementet hos flygstyrelsen anhållit, att styrelsen måtte vidtaga åtgärd för att kronans ifrågavarande fordran hos Rahm måtte bli kronan gottgjord genom kvittning mot Rahm tillkommande avlöningsförmåner, anhöll Rahm uti en av flygstyrelsen, jämte eget yttrande, till intendentsdepartementet ingiven, till Kungl. Maj:t ställd skrift den 28 januari 1936 att bli befriad från honom jämlikt Linköpings domsagas häradsrätts utslag den 3 maj 1926 åliggande betalningsskyldighet till kronan.

Uti yttrande över nämnda ansökning den 22 februari 1936 anförde arméförvaltningens intendents- och civila departement bland annat, följande:

Jämlikt brev den 18 november 1927 hade Kungl. Maj:t medgivit, att till gäldande av de utav hovrätten över Skåne och Blekinge utdömda, av intendentsdepartementet förskjutna kostnaderna ett belopp av 2,605 kronor 67 öre finge utbetalas från lantförsvarets anslag till extra utgifter, varjämte föreskrivits, att det belopp, som framdeles kunde komma att indrivras från Rahm och Pettersson, skulle tillgodoföras nämnda anslag.

Vid utmättningsförsök, senast verkställda under år 1935, för utfående av kronans ifrågavarande fordran hos Rahm och Pettersson hade båda befunnits sakna utmättningsbara tillgångar.

Beträffande Rahms förmåga att fullgöra sin ifrågavarande betalningsplikt hade framgått av ett från flygstyrelsen till intendentsdepartementet inkommet intyg, att hans och hans hustrus gemensamma löneförmåner vid 4. flygkåren, där Rahm vore tyghantverkare och hustrun omhänderhade skötseln av telefonväxeln, för månad uppginge till 548 kronor. Enligt Rahms egen uppgift hade han att fullgöra försörjningsplikt gentemot sin moder med 25 kronor för månad.

Med avseende å den av Rahm gjorda framställningen finge departementen erinra om vad 1935 års riksdag i sin skrivelse, nr 156, uttalat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för marindirektören Falkman från viss betalningsskyldighet. Med hänsyn till berörda riksdagsuttalande, och då den förseelse, till vilken Rahm gjort sig skyldig, finge anses vara av jämförelsevis allvarlig beskaffenhet, funne departementen sig icke kunna förorda, att Rahms skuld till statsverket helt efterskänktes.

Emellertid syntes det sannolikt, att icke ringa svårigheter skulle möta för Rahm att fullgöra sin ifrågasättande betalningsskyldighet samt att utsikterna för kronan att inom rimlig tid av honom utfå hela det utdömda beloppet jämte ränta vore relativt små. Departementen finge därför föreslå, att den av riksdagen antydda vägen att låta den försunlige inbetala en del av det till betalning fastställda beloppet i detta fall anlätades, och finge departementen för sin del ifrågasätta, att Rahm mot inbetalande senast den 1 juli 1937 av förslagsvis 1,200 kronor befriades från skyldigheten att gälda återstoden av sin skuld till kronan.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Rahm finge, därest han senast den 1 juli 1937 till arméförvaltningen erlade ett belopp av 1,200 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt Linköpings domsagas häradsrätts förenämnda utslag den 3 maj 1926.

I utlåtande den 29 februari 1936 biträdde statskontoret vad arméförvaltningens intendants- och civila departement hemställt.

I proposition, nr 186, till 1936 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, i anslutning till vad myndigheterna sålunda yttrat, att Rahm finge, därest han senast den 1 juli 1937 till arméförvaltningen inbetalade ett belopp av 1,200 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt Linköpings domsagas häradsrätts utslag den 3 maj 1926.

Sedan riksdagen i skrivelse nr 223 i anledning av Kungl. Maj:ts nyssnämnda proposition därtill lämnat sitt medgivande, förordnade Kungl. Maj:t i brev den 22 maj 1936, att Rahm skulle, därest han senast den 1 juli 1937 till arméförvaltningen inbetalade ett belopp av 1,200 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt Linköpings domsagas häradsrätts omförmälda utslag den 3 maj 1926.

Uti en av arméförvaltningens intendentur- och civila departement, jämte eget yttrande, den 24 november 1939 ingiven skrift har nu *Rahm* — med förmälan, att han intill oktober månad 1939 genom avdrag å lön inbetalt tillsammans 1,200 kronor av ifrågasättande skadestånd men att detta icke kunnat ske utan avsevärda ekonomiska svårigheter — anhållit om befrielse från vidare betalningsskyldighet, oaktat han icke kunnat fullgöra den genom Kungl. Maj:ts beslut fastställda inbetalningsskyldigheten inom föreskriven tid.

Arméförvaltningens intendentur- och civila departement hava i sitt förenämnda yttrande bland annat anført, att Rahm med hänsyn till de inkomster han och hans hustru åtnjutit syntes utan större svårighet hava bort till kronan före den 1 juli 1937 kunna inbetala det till 1,200 kronor reducerade skadeståndsbeloppet. Då så emellertid icke skett och med hänsyn jämväl till omständigheterna vid den trafikolycka, i följd varav skadeståndsbeloppet utdömts, ansåge departementen skäl icke föreligga att tillstyrka bifall till den nu gjorda ansökningen. Flygförvaltningen hade vid ansökningens överlämnande till intendenturdepartementet ansett sig böra tillstyrka densamma.

Statskontoret har i yttrande den 20 december 1939 anført, att ämbetsverket visserligen funne betänkligheter möta mot ett efterskänkande av Rahms ifrågasättande skuld till kronan men dock med hänsyn till vad i ärendet anförts icke

ville motsätta sig, att skulden delvis eftergäves; statskontoret ville för sin del föreslå, att Rahm mot inbetalande av ytterligare 200 kronor — ett belopp som tillsammans med tidigare inbetalt belopp av 1,200 kronor utgjorde hälften av skadeståndsbeloppet — befriades från sin därefter återstående ersättningskyldighet till statsverket.

Departements-
chefen.

I likhet med statskontoret anser jag mig böra föreslå, att Rahm mot inbetalande av ytterligare 200 kronor befrias från sin därefter återstående ersättningsskyldighet till statsverket. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken ifrågavarande betalningsskyldighet skall vara fullgjord.

Under återopande av det anförda hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att tyghantverkaren vid flygvapnet G. E. Rahm må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t må bestämmas, inbetalar ett ytterligare belopp av 200 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt Linköpings domsagas häradsrätts utslag den 3 maj 1926.

6:o.

Sedan dåvarande furiren vid fälttelegrafkåren *J. V. Lind* för vartdera av budgetåren 1926/27 och 1927/28 uppburit studiestipendium å 1,000 kronor från anslaget till studiestipendier åt underofficerare och furirer, avseende förvärvande av kompetens för fortsatt utbildning vid krigsskolan till officer eller reservofficer, samt *Lind* jämlikt bestämmelse i brevet den 13 oktober 1927 angående användningen under sistnämnda budgetår av sagda anslag avgivit förbindelse att kvarstå i tjänst minst till och med den 30 april 1930, anhöll *Lind*, som avlagt studentexamen den 16 juni 1928, i en den 9 juli 1928 dagtecknad ansökan om avsked från sin beställning vid kåren. Såsom skäl för denna ansökan anförde *Lind*, att han önskade ägna sig åt prästyrket och därför ville påbörja studier för avläggande av prästexamen.

Genom beslut den 17 augusti 1928 medgav Kungl. Maj:t, att *Lind* finge omedelbart erhålla avsked från sin anställning vid fälttelegrafkåren, under villkor att han antingen vid avskedet återbure de av honom uppburna stipendiebeloppen eller ock avgåve skriftlig förbindelse att senast inom fem år från avskedsdagen återbetala samma belopp samt att, räknat från och med sistnämnda dag, erlägga fem procent årlig ränta å vad som icke återburits.

Uti en av arméförvaltningens civila departement, jämte eget yttrande, den 27 december 1938 ingiven skrift har *Lind*, som dåmera tjänstgjorde såsom kyrkoadjunkt i Burträsk och numera är komminister i Jörns församling, anhållit om efterskänkande av sin skuld till kronan i enlighet med en av honom på grund av bestämmelserna i nyssnämnda beslut den 24 augusti 1928 avgiven skuldförbindelse. Till stöd för denna anhållan har *Lind* anført, att han, som hade försörjningsplikt gentemot hustru och barn, på grund av sina ringa inkomster såsom e. o. prästman trots sträng sparsamhet nödgats ådraga sig

ytterligare skulder. Av den å skulden till Kronan upplupna räntan, som uppginge till omkring 1,000 kronor, hade Lind inbetalat ett sammanlagt belopp av 825 kronor. För den händelse ansökningen om efterskänkande av skulden å 2,000 kronor bifölles, förbunde sig Lind att återbetala de återstående 175 kronorna av räntebeloppet.

Arméförvaltningens civila departement har i sitt yttrande anfört följande:

Anledningen till att Lind icke kunnat fullgöra sin återbetalningsskyldighet i enlighet med den av honom meddelade förbindelsen syntes hava varit den att Lind, som efter prästvigningen tjänstgjort såsom e. o. prästman i olika församlingar, för sitt arbete åtnjutit jämförelsevis obetydlig avlöning. Sålunda hade av inhämtad upplysning framgått, att hans årliga avlöning ännu i början av år 1936 understeg 4,000 kronor. Från och med den 1 mars 1936 hade emellertid Lind börjat avbetala sin skuld med 25 kronor i månaden, varför skulden efter avbetalning under december månad 1938 minskats med tillhopa 850 kronor. Med hänsyn till Linds svaga ekonomiska ställning och då han vore gift och hade barn, ansåge departementet billighetsskäl tala för ett efterskänkande i viss omfattning av hans återstående skuld till kronan. Departementet ville erinra, att i åtskilliga fall kronans fordringar hos enskilda personer blivit helt eller delvis eftersänkta. Under åberopande härav hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att Lind, därest han före viss tidpunkt inbetalade ytterligare ett belopp av 150 kronor, befriades från återbetalning av sin därefter återstående skuld till kronan.

Statskontoret har i utlåtande den 4 februari 1939 anfört, att, då, såvitt statskontoret kunde finna, tillräckliga skäl för efterskänkande av Linds skuld till statsverket icke i ärendet åberopats och för övrigt ett bifall till ansökningen skulle kunna medföra icke önskvärda konsekvenser för andra liknade fall, statskontoret icke ansåge sig kunna tillstyrka ansökningen. Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle finna skäl att tillmötesgå densamma, ville statskontoret erinra, att för efterskänkande av kronans ifrågavarande fordran, riksdagens medgivande vore erforderligt.

Till en början torde böra erinras därom, att frågor om eftergift och avskrivning av kronans fordringar hos enskilda personer i allmänhet röra sig om skadestånds- eller ersättningsskyldighet på grund av försummelse i tjänsten eller betalningsskyldighet i enlighet med ingångna avtal av olika slag samt låne- och borgensförbindelser. Såsom torde framgå av den föregående redogörelsen har förevarande fordran ett annat ursprung. Då Lind uppbar förenämnda studiestipendier, tillskapades icke därigenom något skuldförhållande; han förband sig allenast, i enlighet med bestämmelserna för åtnjutande av dylika stipendier, att kvarstå i tjänst minst till och med den 30 april tredje året efter det stipendiet uppburits. Först i och med att Lind efter avlagd studentexamen sökte och erhöll avsked för att övergå till teologiska studier uppställdes villkoret om återbetalning av de uppburna stipendiebeloppen jämte ränta.

Vid bedömande av frågan, huruvida Lind av billighetsskäl bör erhålla lättnad i den honom åliggande betalningsskyldigheten, anser jag de nyss anförda omständigheterna vid skuldförhållandets uppkomst i och för sig tala

*Departements-
chefen.*

därför. I betraktande av att Lind, sedan han ådragit sig sin skuld till kronan, påbörjat och fullföljt sina universitetsstudier och därefter haft jämförelsevis små inkomster, med vilka han även haft att försörja hustru och barn, synes det förklarligt, att han ej varit i stånd helt fullgöra sina skyldigheter enligt den avgivna förbindelsen. Enligt vad som från arméförvaltningens civila departement inhämtats har Lind numera inbetalat tillhoppa 925 kronor å sin skuld. Bortser man från ränta, skulle Lind, om han inbetalade ytterligare 75 kronor, ha återbetalat hälften av de uppburna stipendiebeloppen. Med hänsyn till de uppoffringar som det tydligen skulle innebära för Lind och hans familj att inom rimlig tid inbetala hela skulden, anser jag starka billighetsskäl tala för att Lind befrias från vad därefter skulle återstå av densamma. Att en dylik befrielse skulle medföra betänkliga konsekvenser av prejudicerande natur, lär icke vara att befara, då föreliggande fall synes vara egenartat.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att komministern J. V. Lind må, därest han inbetalar ett ytterligare belopp av 75 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan på grund av den av honom den 24 augusti 1928 utfärdade skuldförbindelsen.

Vad departementschefen under punkterna 1:o—6:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Wikland.